

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

külső monostorutca 152 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
 Aza évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr, másodsor 6 kr, harmadsor 5 kr. o. é. minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatallal kezeltek.

KIADÓ-HIVATAL:

Könyvtára, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás!

A jövő october 1-én lapunk folyama új évnegyedbe menvén át, tisztelettel kérjük fel t. olvasóinkat előfizetéseik megtételére.

Előfizetési ár évnegyedre 3 ft o. é.
 „ egy óra 1 ft „

Az előfizetési pénzek bérmentve Stein János középüctzei könyvkereskedésébe küldendők.

Kolozsvár, sept. 20-kán, 1861.

Tehát nem az a kérdés: 1848-e vagy 47? vagy pedig egy időszéri vegyíték a két epocha által jelzett jogállapotokból? — Hanem semmi törvényes alap, tabula rasa Erdélyben!

Még nincs ugyan előttünk a közhir szerint legfelsőbb helyen már végleges eldöntést nyert erdélyi országgyűlésre meghívó fejedelmi levél, s így sem constitutumairól, sem az elébe terjesztendő tárgyakról nem lehet hivatalos adatokra tekintett biztos tudomásunk. De ha a bécsi kormánylapok idevonatkozó közleményeinek alaposságán kétkedni most bizonyára kevesebb okunk van, mint valaha, annyit a közrebocsátott adatok s a bel- és külföldi független sajtónak ezek felett nyilvánított véleménye után mi is bátran elmondhatunk, miként a kilátásba helyezett országgyűlés az értelmiségi és vagyoni érdekeknek a pusztá népszám általi kényszerítésére van számítva.

Midőn azon államférfiak, kik a fejedelem és nép, s hazánk különböző nemzetiségeinek egymás és a birodalom többi részei közti kibékülését minden erkölcsileg lehetséges áldozatok árán előmozdítandók, a szigorú törvényesség útjáról eltérve, megegyezésükkel járultak egy erdélyi országgyűlés egybehívásához, bizonyára azt csak azon szilárd meggyőződésben tették, miként nemcsak Erdély, mint volt önálló fejedelemség törvényhatóságban lehetetlen törvényt találni, de a monarchicus Európa egyetemes államtanában sem lehet oly államjogi elveket fölfedezni, melyeknek alapján lehetségesé váljék egy oly erdélyi országgyűlés egybeszerkesztése, hol a Magyarország által követelt alkotmányos igények kevesebbségben maradjanak.

Nem ők mesterkedtek tehát, mint a „Don. Ztg.“ és társai okoskodnak azon, hogy egy oly diétát furjanak, faragjanak össze, melyben az uniónak bizonyos többsége legyen; hanem azért nem rettentek vissza egy, bár elvileg törvényellenes erdélyi diéta eszméjétől, mert tudták, hogy ha csak Ausztria önmagát meg nem tagadja, ha oly jelszavakat nem tűz zászlójára, melyek ellen egész államéletén keresztül harcolt, melyek alakulásának és fejlődésének természetével, existenciájával ellenkeznek, politikájuk bármilyen törvényes alakokon egybehívandó erdélyi országgyűléssel szemben biztosítva van.

Február 26-kának alkotmányos férfiai azonban, egy látszik, nem oly könnyen fogynak ki az egységesítési eszközökből, s ők most az államférfiúi genialitás egy sajátságos kísérletét akarják a világunk felmutatni, miként lehetséges centralizációt eszközölni a legteljesebb decentralizáció által; lehet egy homogen törvényhozó testületet alkotni oly elemek közrehatásával, melyek egyik tartományban éppen destructiv természetűek azok irányában, mik egy másik tartományban nagy gonddal és elővigyázattal vannak a nagyszerű vegykémletre kiválasztva.

Mi a személy- és tulajdon jogot az ember oly kezdetleges attributumának tartjuk, melyet az állam csak fentartani, megvédeni, de sem teremteni, sem el-törölni nincs hivatva. Mi az európai társadalom stabilitásának sarkoszlópólául eddigelő a szellemi és anyagi vagyonnak a többség kényuralmától megoltalmazását tartottuk; mert meg vagyunk győződve, miként az emberiség még igen messze van attól, hogy tagjainak nagy többsége a mivelttség és jólét csak igen közepszerű fokát is megközelítette volna; hogy tehát a némileg mivelt és jólétet élvező kisebb

osztálynak nélkülözhetlen szüksége van az állam védelmére, még pedig nem önző ezélok legyezése tekintetéből, hanem éppen az összes emberiség közjólétének előmozdítása végett.

Mi e tanban nem aristocratiást, nem kizárólagosságot látunk, hanem az emberiség fejlődésének örök törvényét, életföltételt, mely nélkül az ember az oktan állatokénál sokkal nyomorultabb állapot színvonalára fogna menthetetlenül visszasüllyedni. S ha már e tant egyes államokra alkalmazzuk; ha a mi értünk történet tanúságos esemény az, miként III. Napoleont Európának évezredes dynastiái nem irtóztak körükbe fogadni, s a szabadságnak nem egy őszinte barátja az emberiség haláljára méltónak ítélte azon „érdemért“, hogy habár egy mivelt köztársaság romjain át, de megmentette a tulajdon szentségét, s ezzel a társadalmat: annál kevésbé tudjuk felfogni egy a társadalom ezen életföltételeit megígátó politika okszerűségét Ausztriában, hol sem azt nem lehet állítani, hogy az összes nép a mivelt-ség és vagyonosság magosabb fokán állana, mint például Franciaországban, s így kevesebb ok volna tartani ilyenmő kísérletek veszélyességétől; sem azt, hogy egy új államrendszernek, s egy új dynastia hatalma állandóságának alapjait rendkívüli eszközökkel volna szükség megvetni, hol mindkettőnek meg van ezredéves granit-alapja, csak rá és nem futó homokra kellene tovább építeni.

A ki Erdély viszonyait közelebbről ismeri; a ki elfogulatlanul vizsgálja, hogy a fekvőbirtok, az ipar s ezzel együtt járó ingóvagyon, tőketulajdon, valamint a szellemi képzettség az összes népszám arányához képest melyik osztálynál, melyik népfajnál található túlnyomóbb mértékben; a ki tudja, hogy ezen országrész „hét bűnének“ természetes kifolyása volt, miként a mivelttség és közjólét eszközeinek legnagyobb része, melyek másutt államvagyonként képeznek, itt az érdekek sokféleségénél fogva, megannyi erkölcsi személy tulajdonai, s ekép magán tulajdon jellegét viselven ugyanazon védelemre vannak szorulva, s ugyanazon veszélyeknek kitéve, mint a szoros értelemben vett magántulajdon: az bizonyára nem fogja aggodalmainkat túlzottaknak találni.

Mi a szabad verseny emberei levén, bűnnek tartjuk, hogy embertársaink Istenadta tehetségeiknek kifejtésében, hasznosításában gátoltassanak. A mi meggyőződésünk és óhajtatunk az, hogy a mindnyájunkra nézve egyaránt szabad munkateren kiki saját erejével, saját eszközeivel, egyén, testület, egyház és nemzet boldoguljon, mások jogainak sérelme nélkül, úgy a mint tud. De tiltakozunk kell oly politikai intézmények ellen, melyek a jóhiszeműség és jogszerűen szerzett szellemi vagy anyagi tulajdon, javalmat és jogot bárki kegyelmétől függővé tegyék.

Ha egy erdélyi országgyűlés egybehívását, a kormány a törvényszentesítette honegység el nem ismerésével bár, de egyéb törvényes alapok megtartása mellett teendette, mi hiszszük, hogy minden dőnhetlen jogi érvek dacára részt vettek volna benne ez ország-rész minden nemzetiségei. De egy oly erdélyi országgyűlésre, minőt az előttünk fekvő hírlapi közlemények sejtünk engedik, bizonyára nemcsak minden magyar és székely, hanem sok száz és román is azt fogja mondani: non possumus.

A lapok az erdélyi országgyűlésről.

A „Pesti napló“, következő cikket hoz az erdélyi viszonyokat alaposan ismerő derék szerkesztője tollából:

Hetekig tartó kellemetlen küzdés után B. Kemény Ferenc beadta lemondását, s úgy látszik, hogy Schmerling államminiszter győzedelme ez alkalommal teljes és bevégzett.

Hat hét alatt egybe kell gyűlni az erdélyi országgyűlésnek s minthogy az új kancellár kinevezése is időt igényel s a minisztérium a birodalmi tanácsok megválasztásáért gyorsan akar Erdélyre lépni, ennél fogva valószínű, mikép a kancellár nem lép be csak az idős udvari tanácsnok fogja ellenjegyezni azon leiratot, mely az erdélyi 1791-diki XI-dik törvényezik értelmében a kormányzó-nak és a kormányzéknek megparancsolja az országgyűlés összehívását.

Fog-e Mikó gróf, Erdély köztiszteletben álló kormány-

zója, még az összehívási levelek szétküldése előtt, az országgyűlés legalitása és czélszerűsége iránt véleményezni, s fog-e a kormányzék is, melynek fölterjesztéseit a fontosabb tárgyakban, s kivált, a hol gyakorlati nehézségek fordulnak elő, az udvar mindig meg szokta hallgatni: mindez oly kérdés, melyhez hozzávetünk a viszonyok specialis ismerete nélkül alig lehet.

Midőn a kormányzó a kormányzékkel együtt az országgyűlést egybe fogná hívni, szintén az 1791-diki XI-dik törvényezik szerint, az egybehívó levelekből tudnók meg a királyi előadások pontjait, s csak akkor értesül-nénk hitelesen azon politikáról, melyet Schmerling ur Erdélyben követni szándékozik.

Most csak hallomás után, és az avatottabb német centralista lapok útmutatásai nyomán tévedünk be ama tömkelegbe, melynek neve erdélyi ügyek.

A királyi előadások tárgyaiul a következők említettek:

1) A román nemzetnek a kiváltságot és egyenjogositott nemzetek sorába bevétele. Ezentul tehát Erdély pecsétjén nem az állana: Három nemzetből álló Erdély-ország, hanem ez: négy nemzetből álló Erdély-ország. Ezentul a főhivatalokból a bevett nemzetiségek számaránya szerint a román egy negyedrészt illet. Ezentul a régi egyesületi eskü és az 1791-diki XI-dik törvény szerint, a román is, mint nemzet, kötelező szavai: Mindenik nemzet a másikat joggaiban, privilegiumában és helybenhagyott törvényeiben, vallás- és személykülönbség nélkül tartsa meg, sőt egyes személy elnyomatását is mindenki gátolja meg.

Valóban szép, és mostani éveinkben nagy megpróbáltatásokkal járó hivatás az, melyre az államminiszter ur az erdélyi négy nemzetet fölcsóltja.

A német centralisták fogalma s talán a mi 1848. törvényeink szelleme szerint is, mely az általános jogegyenlőségre vet fő súlyt, a kiváltságot és egyenjogositott nemzetek ezen esküvel szentesített szerepére nem lett volna szükség; de mi nem tartozunk azok sorába, kik a szabadság biztosítékait, ha régi formájuk is, kárthatatlannak, s miután a román, mint negyedik nemzetiség ellen, ugy sem volt kifogásunk, csak azt óhajtjuk, hogy a minisztérium majd utóbb ne neheztesse a jogok gyakorlatáért, melyekre a nemzetiségeket föl hívja.

2. A királyi előadások közt helyet foglal a sarkalatos és diplomatus hivatalokra történendő választás, a mi az erdélyi országgyűlés specifiens teendője levén, épen ez által a Magyarországgal uniót elvileg már kizárja.

3. Az unio kérdésének új határozat alá vétele.

4. A birodalmi tanácsba képviselők küldése.

A választásra nézve a 48. törvényekben megállapított 8 for. egyenes adó fogadtatott el censusként, csak hogy az alap szélesbítéséért a fadót, még más adókkal együtt a 8 forintba beszámították. Tehát, a választás democratiussabbá tétetett, min eléggé csodálkozhatunk azok, kik tudják, hogy a szláv-német tartományok számára octroyozott választási módszer nem nagyon tűndöklik a democratus eszmék fényében; csodálkoznak azok is, kik hallják, hogy a Magyarországon fölcsólatott megyei választmányok ideiglenes újra szervezésénél, a nagybirtokosok, a sokat adózók, részesülendnek eldöntő súly- és befolyásban.

Tehát az egységességre törekvő ausztriai birodalomban Magyarországon az aristocratismus, a szláv-német tartományokban a korlátozott, és a formák által megszürt, megtisztított, s czélszerűleg gyöngített democratismus, Erdélyben pedig a széles alapu democratia az, mely idévitz.

Ennek az okát a külföldi politikusok, kik elvekből indulnak ki, alkalmasint abban fogják keresni, hogy Magyarországon csak az aristocratia, a szláv-német tartományokban a democratus elemekből is bizonyos jól kiválogatott öszlet, Erdélyben pedig széles alapu democratus bir politikai miveltiséggel.

Következőleg a külföldi politikusok alkalmasint arra a gondolatra fognak jöni, hogy az osztrák birodalomnak szellemi és intellectnalis súlypontja Erdélyben fekszik.

Mellesleg még megemlítjük azt, hogy ha jól vagyunk értesítve, az 1848-diki törvény, mely szerint Erdélyben minden megye és szék két követet választ, érvénytelennek tekintetvén, helyébe a magyarországi 1848-iki azon törvény dispositioja léptetették, mely minden 30 ezer lélek után egy képviselőt rendel az országgyűlésre választandónak. Minő csodálatos kedély-hullámzás az, hogy a minisztérium Magyarországon épen a 30 ezer lelket nem tartotta conservativ szabálynak?

S vajjon az országgyűlés hol fog üléseni?

Károlyfejérváron, ama híres városban, hol Erdély nemzeti fejedelmei székeltek.

A régi emlékek dicsőre lebeg ugyan e város fölött; de, fájdalommal kell említenünk, hogy ott csak az erdélyi püspök ebédlötermében férhet be, ülésellátva nyolcvan ember, holott az erdélyi országgyűlési tagok száma alkalmasint megközelítendő a régi és ujonnan kinevezendő regalistákkal együtt a háromszázat.

Annál fogva előbb országházat kell építeni, s akkor a törvényhozóknak tanácskozási termők leendő ugyan, de hogy hol fognak szállást kapni, már azt a helyiségek ismerete után kitalálni mi nem tudjuk.

A „Pays” félhivatalos francia lap sept. 14-ki számában a Pesten több ideig tartózkodott Simon Eduárd jeles publicista így ír:

„Az osztrák kormány elhatározta az erdélyi országgyűlés összehívását. Ezen rendszabály, mely a császárnak tulajdonított abszolút hatalom tekintetéből igazoltatik, a magyarok előtt alkotmányellenes eljárásnak tűnik fel.

Erdély, mely 1848-ig foederatív kötelekekkel volt összecsatolva szent István koronájával, ezen időben teljesen egyesített Magyarországgal. A pesti és kolozsvári dieták határozatát V. Ferdinánd király szentesíté, s ki is hirdette a megkívánt formák szerint, 1848-ban a választások megtörténtek, s ezen ország képviselői a pesti parlamentben meg is jelentek.

„Azonban az unio-törvényt hasonló sors érte az 1848-ki akták más határozatival, s a bécsi kabinet, a jelen nyilatkozat szerint éppen nem mutat hajlamot ezen törvényt helyreállítani. Sőt ellenkezőleg külön országgyűlést hív össze, s nem is az 1848-iki választási törvény alapján, hanem egy oly rendszer értelmében, mely egészen a román népség (population valaque) hasznára fordul. A románok Erdélyben számosabban vannak, mint a magyarok és németek, azonban éppen nem képezik a lakosság valódiabb elemét.

A nagy birtok kizárólag a magyarok kezében van, az ipar és kisebb gazdaság a szászoknál virágzik legjobban. Mint látjuk tehát, az oly országgyűlés, melyben a románok túlsúlytal birnak, képviseli ugyan a lakosok számának többségét, de megtagadja a gazdag és értelmes osztályok befolyását.

Az erdélyi országgyűlés összehívásával, a bécsi kabinet ismét távolabbra jutott Deák Ferencz programjának alapjaitól, melyhez különben Magyarország roppant többsége, hogy ne mondjuk kivétel nélkül egyetértelmisége, tartozik.

„A jövő mutatandja meg, minő kárpótlást találанд a kormány abban, hogy a bécsi Reichsrathba néhány román képviselőt szerezhet: a magyar tartományokat pedig még inkább elidegeníti magától.

A „Wanderer” miután az erdélyi országgyűlés ügyében eddig történeteket röviden előrebocsátva az egész adóösszegre értendő nyolcz forintnyi választási census megállapítására száll, e szerint, ugymond Erdélynek democraticus választási törvényt adnának, s tekintettel Erdély birtokviszonyaira, ez a román elemnek szolgálna előnyére. Ezen néptörzs Erdélyben lakos száma is előnyben van, mennyiben az ország lakosságának több mint felét teszi, s ha a kövek száma a választók fejszámához (1 követ 30,000 lakos után) illesztetik, továbbá a ha korona a regalistik kinevezésénél a román népre tekintettel van: ugy alig kételkedhetni, hogy a románok az erdélyi országgyűlésen túlsúlytal fognak birni s ha összetartanak, a többi nemzeteket leszavazhatják.

A „Wanderer” nem hiszi, hogy a miniszteri programnak ez volt volna célja. Három nemzet (székely, magyar, szász) leszavaztatásának egy negyedik által, csak ugy lenne értelme, ha e negyediknek érdekei a hároméval homlok egyenest ellenkezők volnának. Amde ez éppen nem áll. Véve p. az országgyűlésnek talán legelső, a birodalmi tanácsba belépés kérdését, alig kétséges többé, hogy a magyarok, székelyek, a románok egy nagy s a szászok egy igen tekintélyes része ekkoriban abban hívé érdekét fektüdni, hogy a birodalmi tanácsba nem küldjenek követeket. Már ha a magyarok és székelyek megjelennek az országgyűlésen, ugy könnyen megtörténhetik, hogy egyesülve azon románok és szászokkal, kik szintén a bir. tanács ellen vannak, többséget nyernének. De ha meg sem is jelennek, akkor is csak lehető, talán valószínű, de semmi esetre sem bizonyos, hogy az országgyűlés a kormány nézete szerint fog dönteni. A román és szász követek alig fogják ezen tan. absentes carent voto, annyira kizsákmányolni akarni, hogy oly határozatot hozzanak, mely ellen a távollevők már elmaradásuk ténye által a leghevesebb ellenzékét képezik.

A szászok, magyarok, románok és székelyek egy országnak gyermekei, arra hivatják, hogy egymással éljenek, örömet és szenvedést együtt viseljenek. Ezért föl nem tehető, hogy az egyik rész a másikkal zenebonába akarjon elegetni egy távolabb álló iránti hajlamból. Távolabbi kilátásért a szomszéd egyetértést feláldozni, ehhez bátorság és resignatio kell.

A „Wanderer” ez oknál fogva azt tartja, hogy a kormány teljes biztonsággal a birodalmi tanácsba választás ügyének az erdélyi országgyűlésen sem nézhet elé s ezért nem hiszi, hogy a miniszteri választási mód azon célzattal készült volna, ily biztonságot eszközölni; sőt ugy véli, hogy Schmerling ur azt csak mint a jelen körülmények közt viszonylag legjobbat választá; a „viszonylag legjobbat” azonban még természetesen nem maga a jó.

Árkos, sept. 16.—A távol vidékekről nemesak Brassó vidékeig közele a marhavész, hanem Háromszékre is beúsz s Kilyén helységben már áldozatai is levének; S. Szt.-Györgyön pedig a sertések hullanak el, miknek következtében az ott hétélfönt tartatni szokott marhavásárok hivatalosan betiltták. Mekkora kár a sok bajjal, áldozattal és nélkülözéssel élő földésznek egyszerre kifogni azon marhájából, mely neki mindennapi segéde, konyhája és pénztörzsa! S a mi több, az ily káros a vész elűntével, ha más marhát akar szerezni, drágábban juthat hozzá, mint máskor ilyenkor. Wajjon a nép ilyeszeri nyomorai a felsőbb régióban számíthatnak-e? Nem hallgathatom el, hogy az 1848-ki hasonló marhavészben a kényszerű a legörvendeztetőbb szolgálatokat tette: abból 10 csepp egy fertály vízben a beteg marhának reggel, délbe és este adatott, betiltott; óvszertül csak reggelenként tenni ezt jó, a még egészséges marhák. Természetes, hogy a vész forrassággal levén egybeköve, mi is elhanyagolva döglesztő gyuladásba megyen át, ennek enyhítésére, elhárítására semmi sem bir bizonyosabb hatással a kényszerűnél. (Hijják vitriolnak is.)

Videkünkön a verhas még épp oly nagyban uralkodik, mint közelebről írák; de igen e mellett a vér nélküli gyo mormenés is, minek perczenként alig van szünete, nagy

szenvedéssel jár és 2 hétig is eltart. Ezt kánfor, fahaj és narancs essentiák, kanál vízbe csepegtetve óránként enyhítik; lehet ezen szereket összetöltve vásárolni meg a gyógyszerárban.

Háromszéknek bizottmányi gyűlése vala folyó hó 9-ik és következő napjain. Tárgyaltattak főkörmányszéki leiratok, át és feliratok, tisztí fizetések fedezete módja, sepsiszent-györgyi piaci vármólas nyomasztó modora, stb, stb; ezek közül némelyek oly élesen mentek át, hogy azért részletesen közölni belőlük valamit nincs kedvem, különben is az előkéség közelebbi rendelete nyomán az egészet tán a jegyzőség közlendí.

A szárd király szolgálatába állott nápoly-magyar örseregről ennyit tudunk: A gyalogoknak van kávészin átlállók, sötétkék szűknadrágok, kék csakójok veres lófarkkal. A tüzérek átlállaja sötét kávészin, pantalonjuk veressen színözött szürke. A vadászok átlállaja, pantalonja és csakója mind sötétszürke; bokrétaik és színözöttak zöld. A huszárnakul két átlalla, veres nadrág, zöld csakó fejér lófarkkal. A nápolyi felkelő nép (brigádok) a magyar huszárokat bicskásoknak nevezi, s ugy fél tőlük, hogy közeledésükre fegyverét elhanyja, s fut, a hová lehet, még az országból is ki. Grakran történik, hogy ezen Ferencz királypárti felkelők falukat megátmadnak, kirabolnak, nemzetörséget lefegyvereznek, de csak ott, hol magyar huszárt nem éreznek közel; ilyenkor csak 12 huszár is képes őket rohammal összezavarni, öldölni, s több százakat elfogni. Leginkább zavarba jönnek, mikor a huszárok éjjel lepik meg őket a törökbuszakban, kikélnet titkos tanyáikon. De a huszárok mind evel, mind öltönytükkel büszkék is ám! Mikor magukat egész díszöltözébe szépen kicsipik, elmondják magukról, hogy ők az angyalok sorában állanak. Mind ezt rölk népmonda után tudom. Hát a nép honnan tudja? Talán álmodta!

Heves- és Külső-Szolnok egyesült vármegyék folyó hó 12-én tartott bizottmányi ülését örökös főispán Bartakovics Béla egrí érsek ő excaja következő beszéddel nyitotta meg:

Tekintetes bizottmány! Hosszasb távollét után az országgyűlésen, ismét alkal mam vagyon a t. bizottmány körében, elnöki székeimről, annak összes közönségét, valamint egyes tagjait üdvözölni.

Feltesleges volna bővebben előadni, hiszen mindenki előtt tudva van, miként az országgyűlés, melyhez oly sok remény csatlakozott, küzdve a törvény, az ősi alkotmány megör zése, visszaállítása mellett, — dacára minden bafaiui buz góságának, fáradozásának, — eredménytelenül, bizonytalan időre sztozlatott.

Eredménytelenül, mondám, mert ha a törvényességhez ragaszkodásának példáját elhallgatom, jelen bunszerte meg ingatott zilált állapotunkban nem adhatott biztos irányt, nem jelölhetett ki biztos utat, melyen törvényes és alkotmányos megyei működésünket, teendőnket biztosan folytathassuk; mert az országgyűlés a pragmatica sanctióban kifejtett, viszonyosan megállapított, és az 1790. 10. t.-czikben ujon nem megerősített, megszentett alaptörvényeinket áruba nem bocsáthatta, és nemzetünk függetlenségét áldozatul nem hozhatta; és ámbár az october 20-diki diploma historiai jogál lapotunkat elismerte, már a február 26 diki pápens bazánk önállóságát, függetlenségét áldozatul követelte.

Most hazánk ily kétes, zilált helyzetében alkotmányos életünk egyedül a minicipiumban összpontosul. Ez most alkotmányunk végső menedéke, mikép nemzeti szabadságunk nak nyolcz századon tul védbástya volt; ehez tehát minden eszélyességgel, minden erélyességgel ragaszkodnunk kell, ha az aligműt szomorú emlékeztető évek megújulását kikérülni akarjuk; de nem szabad megfeledkeznünk, hogy a védbástya csak védelemre jó, és ha abból hódításra is kilépünk, könnyen megtörténhetnek, hogy az ellenség a visszavonulást tőlünk elzárva, a védbástyát is bafalmába ejtheti.

Tisztelt bizottmány! A politikában a siker határoz, és azért a működésnek, az eljárásnak sikerét eszélyességgel meg kell fontolni, előre kiszámítani. Mit használ legbuzgóbb hazafiságom, ha hazámat menthetlenül veszélybe ejtettem!

En ugyan, míg a t. bizottmány bizalmát birom, míg ősi alkotmányunkat fentarthatónak látom, jelen diszes helye men, tisztviselő-társaim körében, örömet, áldozattal is megmaradok; mert ha mi lelépünk, vagy leléptettünk, he lyünket ismét burocracia foglalja el.

Vajha annyira meg ne ismerkedtünk volna az idegen növényekkel, — az idegen eszmékkel, — hibeiben ragaszkodván ősi, nyolcz százados alkotmányunk ősi szerveze téhez, — tetteleg sem tapasztaltuk volna, mi a centralisatio, melyben a burocracia minden, a polgár semmi, melyben a civilisatio zászlója alatt a polgár megfosztatik mindattól, mi neki kedves és szent vala, mely az egyenlőséget abban helyezi, hogy egy polgárnak sincs szabadsága.

Jelenleg tehát minden reményünk a megyei minicipium, melynek törvényes és ildomos használata hazánkat oly sok századokon át fentarotta. Veszélyes a szélsőség: folytassuk tehát a megnehezült körülmények között is alkotmányos ildomossággal megyei működésünket, lebegjen szemünk előtt hazánk megmentése, fentartása; helyezzük egyszersmind reményünket az isteni gondviselésbe, mely hazánkat oly sok veszély között eddig is fentarotta, — ad ez nemzetünknek most is kitartó erőt, bölcs tapintatot, hogy hazánk, nemzetiségünk ellen felmentül bel- és kül-veszélyeket, honunk javára, diszére, boldogítására kiegyenlíthessük. Engemet legalább kecsegtet azon biztos remény, hogy fel fog még derülni hazámnak, nemzetemnek szerencsésebb csillaga!

Éljen a haza! Ezen lelkes éljenzéssel kísért beszéd után, melyet a bizottmány egyhangulag: egész terjedelmében jegyzőkönyvbe határozott ígteni, a megye első alispánja gr. Szapáry Gyula, a bizottmány nevében köszönetet szavazott ő excajának a megye iránt nyilvánított atyai érzelmeit s kérte, hogy bölcs tapintatú vezetését jövőre se vonja meg. A tisztviselői kar, a helyzet jobbra fordultáig, fizetésének feléről önként lemondott; mi azonban csak a 600 frtot meghaladó

évi fizetésekre nézve fogadtatott el. Némi élenkebb vitát idézett elő azon kérdés, hogy ha a bizottmány fel fog oszlatatni, a tisztviselők megmaradjanak-e állomásaikon vagy nem. A többség a maradásra szavazott.

Horvát országgyűlés.

Az Erdődy J. és Jankovics Gy. grófok által maguk és véleményirokaik nevében ő Felséghez intézett azon felirat, mely a horvátországgyűlés egyik közelebbi ülésében oly heves kifakadásokra szolgált alkalmul, a következő: Felséged!

Az 1861-diki jul. 13-dika a jelenlegi horvát-slavon országgyűlés akitában oly eseményt registrál, mely e királyságok történetében szomorú lapot foglal el, s arról tesz sajnálatos bizonyosságot, hogy mily keveset tartózkodtak attól, hogy politikai megférhetlenség és szabályatlan szenvedély által megszenteltlenítsék e hely méltóságát s megsértsék a nemzeti egyetértést.

Az említett országgyűlésnek már kezdete óta, Horvát-országnak Magyarországhoz való államjogi kérdésé illetőleg a vélemények és nézetek két irányra szakadtak, mindkettőnek ugyanazon végzetje volt, hogy a Magyarhonhoz való viszony megújíttassék; hanem az ugyanazon egy cél defini tiójában lényegesen eltértek egymástól. Míg t. i. az egyik rész elismerte a határok közé szorított és feltételek real-unio szükségét, a másik rész: a personal-unio határai között állapodott meg. Ez utóbbit, kik a hatalmas, nagy délszláv birodalom eszméit képviselvén, magukat határozott nemzeti pártjának nevezik, kevés kivétellel az elvharezot a legszélsőbb elheseredettség és gyanúsítás fegyvereivel vitták, melyek személyes bántalmakra is kiterjedtek.

Rejtett, az ellenörségtől felmentett irányok vihetnek csak ennyire. Ez erőszakos fellépteket, melyek nyílt ellenmondásban állnak a polgári szabadsággal, nem lehet a hazafias buzgalom kifolyásainak tekinteni, hanem csak a titokban érzett vágyak szükségletének, hogy ők arassanak győzelmet. Hogy mily módon arattatott julius 13-kan e győzelem, méltóztassék Felségednek /- jegy alatt ide csatolt jelentésből kivenni s mi még csak azt jegyezzük meg, hogy az összes magnások és a nagy birtok képviselői, a három szlávon megye, a varasd- és zágrábmegeyi, a zágráb- és varasd-városi legtöbb követek a személyes bántalmak, ajánlataik és véleményeik kignyulolásának engedve, előbb elhagyták az országgyűlést, semhogy a Magyarhonnal való ismétli egyetléstnek kérdése szavazás alá jött volna.

A király és a haza iránt tántoríthatlan hűségük és ragaszkodásuk érzületétől vezettetve, kötelességünknek ismerik, Felségednek számadást adni az indokokról, melyek őket azon szomorú kényszerítésbe helyezték, hogy el kellett hagyniuk azon gyülekezetet, melyet Felségednek atyai szándoka az ország boldog jövőjének megalapítására szervezett. Teszik ezt annál inkább, mert az eddigi gyanúsításokat tekintve, melyek ellenük részéről őket érték, okuk van attól félni, hogy semmit sem fognak elmulasztani, miszerint őket az államra és kormányra nézve veszélyeseknek jellemzik és kiléptök okát elferdítve, a legmagasabb trón érdekeinek veszélyeztetését követik róla. E bir annál alaposabbnak tűnik fel, ha meggondoljuk, hogy éppen a dél szláv birodalom alapításáért harezoló pártok vezérei azok, kiknek szónokla taik után inkább tehetni az illoszárs politika szemrehányását, kiknek elleneseik kiléptében kedvező ürügyök támadt, hogy azzal saját hibáikat eltakariák.

Bármily legyen a személyek tisztelete s a népakarat becsülése által parancsolt e visszalépés következménye, azt az egyet méltóztassék Felséged elhinni, hogy köztőlünk bárki mindig kész Felségednek szentséges trónja s a haza javáért birtokát és vétét feláldozni, s hogy e visszalépés e királyságok összes népének, ha igazi akarata érvényre jut hatna, szüksége legteljesb elismerésére találna.

Zágráb, julius 14. 1861.

Gróf Erdődy János s. k. mint Varasdmegei valóságos örökös főispánja.

Gróf Jankovics Gyula s. k. Kuttina kertület képviselője, mint a ki az országgyűlés kiléptett tagjai által e legalázatosb beadványra felbatalmazva van.

Felhívás.

a londoni kiállítás ügyében. Az országos központi bizottmány programjában october 15-két tűzte ki bejelentési véghatáridőül azokra nézve, kik a londoni kiállításban termelési vagy ipar-czikkekkel résztvenni kívánnak. Tapasztalván azonban, hogy a bejelentések szerkesztését nem mindenki teljesíti a program szerint, s levél útján tudakozás által kellend a hiányokat pótolni: bátor vagyónak tisztelettel felkérni mindazokat, kik bejelentési ivatek még nem küldöttek, hogy azokat october 15-ö napjáig beküldeni sziveskedjenek a végett, hogy october 15-ig még elég idő maradjon a netaláni hiányok pótolhatására; minthogy october 15-kén az országos központi bizottmány köteles lesz a bejelentéseket Londonba küldés végett felterjesztetni.

Nem mulaszthatom el ez alkalommal hazánk gyári és kézmű-iparosait ujalag felszólítani, hogy a londoni kiállításban részt vehessenek, hogy e miatt hazai termelésünknek egyik kincse, a gyanju, silányul fog képviselve lenni. Ez mindenképpen igen sajnos tapasztalás lenne. De ha már segíteni nem lehet, iparkodjunk legalább a többi czikkeknél nagyobb tündetést kifejtetni, s ez által a gyanju-kiállítás körüli mulasztást némileg helyre itni.

Azon hir szállong, mintha juhtenyésztőink közül kevesen gondoskodtak volna annak idejében, hogy a kiállításban részt vehessenek, hogy e miatt hazai termelésünknek egyik kincse, a gyanju, silányul fog képviselve lenni. Ez mindenképpen igen sajnos tapasztalás lenne. De ha már segíteni nem lehet, iparkodjunk legalább a többi czikkeknél nagyobb tündetést kifejtetni, s ez által a gyanju-kiállítás körüli mulasztást némileg helyre itni.

A kivitelre alkalmas gazdasági cikkek közül a gyapjú és gabona kívül a bor édesem legnagyobb figyelmet. Zalamegyében már is nagy tevékenység uralkodik a bortermesztők között, hogy a zalai borokat kellő méltóságban felmutathassák. — Vajha Tokaj és Eger vidéke se maradna hátra, melyeknek borai a külföldön eddig is jó hírből állottak.

Végül még bányász egyesületeinket vagyok bátor föl-kérni, hogy ők is kövessenek el mindent, miszerint hazánk ezen nevezetes iparága a londoni világkiállításon megérdemelt méltánylásban részesülhessen.

Kelt Pesten, sept. 10. 1861.

Jankó Vincze,
bizottmányi titkár.

KÜLÖNFÉLEK.

— Mivel a folyó évi lövőverseny ideje a Szent Mihály-napkor divatozó költözködéssel összetalálkozik, Kolozsvár város tanácsa azon rendőri elővigyázatból, nehogy a versenyter és város közötti alkalmakkal lemmi szokott élénk jöves-menés gátolva legyen, a költözködés idejét oct. 5-ére halasztotta.

— Folyó szeptember hó 29-én a városi lövőverseny ideje alatt a redout haszonbérleje táncvigalmat rendezend. A begyűlendő tiszta jövedelem felje jótékony célra leend fordítva.

— A „Temesv. Ztg.“ szerint Bécsben ismét felmerült vagyis inkább folyvást tartja magát azon képtelen eszme, mely szerint hazánk, a nemzetiségeknek adandó engedmények tekintetéből, akkép fogna feldarabolhatni, hogy a szerbek vajdaságot, a románok kapitányaságot, a bánási németek külön grófságot s a tótok is külön kerületet nyernének.

— A kereskedelmi miniszterium a m. kir. udv. kanczellárával egyetértőleg Korizmic László m. kir. helytartó tanácsost s Wodianer Mór bankárt a londoni tárlat számára alakított bizottmány tagjaivá nevezte ki.

— A „P. N.“ szerint nemcsak Torkos Kálmán, hanem Kapy Ede sem fogadta el az alkotmányellenes kir. biztosságot.

— Ugyanazon lapban olvassuk, hogy Jankovics Gyula gr. Pozsegamegye főispánja Párisba utazott s hogy a fumei francia consul is, ki a horvát országgyűlés tartama óta Zágrábban tartózkodott, egy héttel előbb rögtön elhagyta e várost.

— A „M. S.“ vidékről azon hírt veszi, hogy a kormány mindenütt szedeti be még a vadász-fegyvereket is. — A derék „P. Lloyd“ számonkérési eladását Bécsben a cs. kir. rendőrgazdagság betiltotta.

— A „Győri Közl.“ írja, hogy a helybeli kat. hatóság egy felsőbb rendeletet küldt Győr város tanácsával, mely szerint honvéd cím alatti bármely gyűlékezeti vagy mulatságot erőhatalommal kötelessége feloszlát, ha az előleges felszólításra azonnal szét nem oszlanék.

— Ugyanazon lap szerint a híres Fricci énekesnő egy győri kereskedőt arra kért fel, hogy küldjön neki Pétervárra hat válogatott magyar dalt.

— Reményi Ede hazánkba, írja a „M. S.“ ki zenéjének varázshangjával a horvát magyar testvérség kötelekebe, utóbbi körutja alkalmával új szalakat főzött, visszaérkezett Pestre s a közelebbi pár hónapot ott töltendi. Decemberben aztán Párisba rándul.

— Több pesti lap figyelmeztet azon sajnós jelenségre, miszerint nőink fel kezdenek hagyni a magyar viseletet. Ha a felhagyás egyértelmű az elferdítéssel, úgy a panasz fájdalom — országszerte alaposan kezd válni. Pedig ha a centralista lapok, melyek közlebről már azért is dühöngenek reánk, hogy öltönyünket Atilláról nevezünk, látni fogják, hogy a nemzetiség legártatlanabb és legelvitáztatlanabb igényeit ily hamar feladjuk, miként ne remélhetnének, hogy csak egyszer szalmatüznök lobogjon el, kibegyezzük atilláink hátulját, felcsapjuk a tizenegyet csolós köcsögöt s úgy viszzük be hönünk alatt és tesszük dr. Hein lábai elébe az arany bullát, a Leopoldinum diplomát s 1848-ki törvényeinket.

— A „P. L.“ kolozsvári levelezője azt a megtörtént dolgot említi az új kancelláriai jelölt Rosenfeld udv. tanácsosról, hogy midőn 1837-ben adatlusa volt Esteri Ferdinánd főherczeg kir. biztossnak, egy alkalommal így nyilatkozott ő fensége előtt: „Azon jogait és szabadságait, melyeket a szász nemzet a magyar királyok alatt szerzett, a jelenlegi uralkodóház idejében nagyobb részeit elvesztette.“ Vajha „memento mori“-ként venné szívére e mondatot minden szász polgártársunk!

— Zemplénmegye főispánja a közelebbi bizottmányi gyűlést megnyitó beszédében ime dicsőítő szavakat mondá azon megye nem-magyar ajku lakosairól: „Zemplénmegye tót ajku és ruthen lakóit a legjobb hazafiaknak nevezhetem; ők büszkén nevezik magukat magyaroknak. Tarisa is meg a Mindenható ezen nézetükben.“

— Budaváros tanácsa a budai népszínház segélyezésére alapított 1000 frtot jelenleg előre kifizette. Békésváros pedig 200 frtot adományozott az említett intézetre.

— Az alduán hajó kapitányokat, mintegy tizenkettőt s több gőzhajótársulati ügynököt a napokban más egyének által helyettesítvén, Bécsbe idézték, azzal levén gyanúsítva, hogy több fiatal ember kivándorlását akkép segítették elő, hogy mint pinézereket, matrözokat sat. vették fel hajóikra. Legalább így írja azt a „Vaterl.“ pesti levelezője.

— Máramaros vármegye utóbbi gyűlésében nem nyilvánította az országgyűlési óvás magáévá tételét.

— Gömöri Viktor cs. kir. pénzügyminiszteri titoknok a m. kir. udv. kancelláriai ügyvivőjévé nevezetett ki. — A horvát országgyűlésben Ljubisának a reichsrathban mondott szláv beszédéért indítványozott jegyzőkönyvi elismerés nem talált pártolásra.

— A „M. O.“ szerint a dunagőzhajózási-társulat a londoni tárlatra küldendő tárgyakat feleáért fogja oda- és visszaszállítani.

— Prágaváros képviselő testülete a városi iskolák csehesítésé iránt kelt határozatát oda módosította, hogy két német fő- s a szükséghez képest több elemi iskolát állít.

— A „Wanderer“ szerint az erdélyi országgyűlés, ha

össze jön is, sok minden előleges teendővel lesz elfoglalva, míg odajutna, hogy képviselőket választasson a reichsrathban. Ilyen például a sarkalatos hivatalokra teendő választás. Ennélfogva a nevezett lap igen ökszerűnek látja azon kérdést: vajjon nem lesz-e a kormány kénytelen a birodalmi tanácsot szélesebbnek nyilvánítani, mielőtt az erdélyi országgyűlés szavazatát bevárná.

— A „Sürgöny“ bécsi levelezője alaposnak mondja a „Presse“ által közölt azon hírt, miszerint a birod. tanács pártfőnökei találkoznak valahol a feloszlátott magyar országgyűlés pártfőnökeivel s szabad értekezletben, melynek semmi hivatalos vagy kötelező jelleme nem volna, tanakodjanak, hogy mimódon lehetne a birodalom belzavarainak véget vetni. A gyűlés hely, hírszerint Pozsony lenne.

— A bécsi egyetem tanárai együttes kérvényt szándékoznak az államminiszteriumhoz benyújtani az egyetem templomának, mely 1856-ban a jézuita szerzetnek adatott át, visszaadásá iránt.

— A „Srbobran“ című szerb a wojvodinai kérdésre vonatkozólag ekkép nyilatkozik: „És mit csinálnánk mi, a mi drága wojvodinánkkal, mely most csirázik a nem-felelős miniszterium kebelében? Véleményünk szerint, e nagyfontosságú ügyben nem tanácsos elhatározást tenni; de igenis tanácsos a magyar és horvát országgyűlésekre tekintetünk s velők osztatunk meg szerenését és szerencsétlenségét.

— A grazi „Volkstimme“-nek írják Pestről e hó 13-ról, miként a kormány abban fáradozik, hogy néhány felelős minisztert találjon Magyarországra számára. De honnan, kérdi a derék német lap tudósítóját, midőn százát teszen egyre, hogy egész Magyarországon nem létezen egyetlen politikailag tiszta jellem, ki a birodalmi kormány czéljainak kivételére tárczát vállalna?

— A „P. H.“ a férfiak öltözködését illetőleg azt tapasztalja, hogy sok oly „hazánkfia“, kik ezelőtt két hónappal is sarkantüyükkel pengették a Rákóczi nótáját s makra pipákból csak úgy fújták jámbor emberek szeméi közé a füstöt, most szerény paletotban, kiborotvált areczal járnak fel s alá s con amore ráják a virginiát.

— Mizsei Mari kisasszonyt, ki jelenleg Debreczenben aratja babérjait Follinus szimazgatónk is meghívta, igen hízog feltételek alatt.

— A „P. H.“ folyvást regisztrálja azon törvényhatóságokat, melyek az országgyűlési óvás eszélyes magukévé nem tétele által, nem vonják magukra a bizonyos feloszlást. Ilyenek ujabbak: Szathmár és Abauj.

— A „M. S.“ ugy értesül, hogy a hivatalból elmozdított Torkos Kálmán helyett Szekrényesi Endre volt cs. főtörvényszéki tanácsos küldetik Sz. Fehérvárra kir. biztossul, Berényi czeleldi volt cs. szolgabíró vizsi magával.

— Gyöngyösön, a „M. S.“ szerint, jun. 24-dike óta már tizenhatszáz volt e hó 10-dikén nagy tüzvész, mely 21 házat hamvasztott el s meggátlása 11 ház lerombolásába került.

— A fumei lapnak sürgönyzik, hogy a magyar országgyűlés, Apponyi gr. és Majláth közbenjárása következtében december 1-re ujából ki lenne tüzve.

— A „Sieb. Bote“-nak írják M. Váshelyről, hogy Megyesfalva, Bárd, Szentgerlicze és Szent-Lörincz helységekben már megkezdődött az adó-executio.

— Ugyanazon tudósítás szerint Türr tábornok Maros-Váshelyt dísznót nyert. Az ottani „vaddisznó“ czeigü vendéglős t. i. egy rendkívül meghízalt sertését kisorsolta; s a 160 sorsjegyet a jelenkor nevezetesebb embereinek neveivel jelelvén. Huzáskor a „Türr“ névvel ellátott sorsjegy lön a nyertes.

— Xantus János Amerikában lakó hazánkfia a napokban a pesti nemzeti muzeumnak 503 darab tengeri és szárazí kagylót s 16 sugárlátót küldött, melyeket Ázsia-Afrika- és Amerikában gyűjtött.

— Szabadka város, a „P. N.“ szerint, közelebbi gyűlésében egy hazafiai és becsületbeli kötelességet teljesített. 1848-ban t. i. minden szabadkai honvédujczoknak hat év után fizetendő 100 pfrot köttét le s addig használatul három lánccz földet adott át. Az 1849 után következett kormány kiűzte az illetőket a földök használatából s a lekötött összeg kifizetését is megtiltotta. Most elhatározta a közgyűlés, hogy a jogosult honvédeknek vagy örökösöknek, ezen mindössze 20—25 ezer frtra rugó követelése hat évi 6% kamatokkal együtt kifizetessék.

— Ugyancsak a „P. N.“-ban olvassuk, hogy a Londonban tartozkodó Kmetti tábornok saját kérelmére 300 font sterlinggel nyugdíjaztatott a portától s hir szerint azért nem akar még most olasz szolgálatba lépni, mert azon esetben nyugdíját elvesztené.

— Szászrégen városnak egy küldöttsége van jelenleg Bécsben, mely kéri, hogy 1) a kincstártól kölcsönvett 200 ezer forintnak lefizetési határideje hosszabbítsassék meg; 2) Szász-Régen a szabad kir. városok sorába emeltessék; 3) ha az ország új felosztás alá jőne, Szász-Régen kebeleztessék be a szászterületbe.

— A „Fortschr.“ szerint Benedek tbsznagy oly felhatalmazást visz állomása helyére Veronába, hogy több megszorítási rendszabályt szüntessen meg. Ez által remélik, hogy az olasz kedélyeket engesztelkenyebbékké teszik.

— Azt is hírlík, miként az államminiszterium elállott azon szándékától, hogy a Velence számára készített tartományi szabályt kihirdettesse. E helyett a központi gyűléseket akarják szaporítani, s hatáskörüket akép tágasbítni, hogy az országgyűlés helyét pótolják.

POLITIKAI HIREK.

— Az „Italie“ azon hozzáadással jelenti a brüsseli amerikai követnek Gennából Turinon történt átutazását, hogy ez Garibaldinak ajánlatokat tett, s ő azokat elfogadta. Az „Italie“ mindemellett be akarja várni a hirtovábbi megerősítést. Így állt a dolog sept. 10-kén; ellenben a „Corr. Merc.“ Turinból sept. 12-kéről kelt sürgöny folytán legjobb forrásból jeleenti, hogy Mr. Marsh, az egyesült-államok turini követe, a „Dante“-n Caprerába utazott, Garibaldinak felajánlandó az egyesült-államok hadserege fe-

letti főparancsnokságot, s a „Diritto“ is 12-ről jelenti, miként nagyon sajnálja, hogy azon híreket, melyek az amerikai ajánlatnak Garibaldit részéről történt elfogadására vonatkoznak, alaptalanoknak nem mondhatja. Az „Ind. belge“-nek pedig azt írják Párisból, miszerint Garibaldit engedélyt kért Viktor Emanueltól, hogy az amerikai kormány felszólításának eleget tehesen. A legujabb távirati sürgöny szerint azon hir, hogy Garibaldi elfogadta volna az amerikai unio hadesapatai fölötti főparancsnokságot, megszállandulni kezd. Bajtársai közül többen készületeket tennének, hogy őt követessék.

— Ricasoli ultimatumot intézett a római udvarhoz. Abban kívánja, hogy a pápa mondjon le minden világi hatalmáról, azonban Róma város egy része átengedtetik fejedelmi jogokkal. A római kérdés megoldásának ezen eszméje nem új, de azért az elfogadásra épp oly kevés kilátással bír, mint bármely más, mely el nem tért össz Olaszország érdekeitől. Az ultimatum kivonatából nem tűnik ki, vajjon hajlandó-e az olasz kormány támadólag lépni fel, javaslatának elvettése esetében.

— (Garibaldi vendégei; Kaprerai életmód.) Egy, Maddalenából a „Nat. Ztg.“-hoz érkezett levélből a következőt olvassuk: „Caprera lakói jelenleg Garibaldi, Menotti, ennek idősb fia, Cansio s ennek neje (Garibaldi leánya), Basso, a tábornok titkára, Froscianti, Stanietti és Carpinetti, három tiszt, egy régi katonája, ki a szakács tisztét végzi és egy öreg 80 éves matróna fekete hajjal, ki még elég erős a női munkák végzésére. Garibaldi erős meghűlés miatt 3 hét óta ágyban fekszik s Teresitta leánya ápolja. A tudósítóval egyidejűleg érkezett Trecci marquis, Garibaldi törzskarának volt tiszte, most a király hadsége, Viktor Emanuelt sajátkezi iratát hozván Garibaldinak. A tábornok ismert barátságával fogadtott, fölült ágyában, megölt, megcsókolt s helyet foglalni készítettet ágya körül. Garibaldi nagy lelkesedéssel szolt a szigetről s elmondá, hogy sikerült már szolt, fűgét, dinnyét és hasonlókat termesztenie. Szivarral és fekete kávéval kínált meg minket. Különösen ajánlotta leányának, hogy az ebédnél ma jobban gondoskodjék, s e szerint Canzio és Teresitta szobájában, hallevésből, egy fűt és egy sült halból, gyümölcsből, sajtból és fekete kávéból álltak. A ki bort szeret, ihatik; Garibaldi és társai csak vizet isznak. A tudósító a szicíliai hadjárat alatt is sokszor ebédelt a tábornok asztalánál, de bort inni soha sem látta. Annál jobban szereti a fekete kávé, melyből 6—8 eszésvél iszik naponként és közönséges szivart szí hozza.

— Az „Indép.“ levelezője írja: „Sok lengyel emigrans érkezett Párisba közelebről, kik azon hirre siettek ide, hogy Mieroslavszky tábornok lengyel legiőt akar alakítani, mely később Garibaldi legiőival együtt fogva működni azon magyarországi diversióban, mely Velence felszabadítási kísérletét segítené. De az okosság szava győzött. Garibaldi a maga szigetén marad, s ha hallgatásra nem is, télenlégre határozta magát. A tervezett legio alakítása pedig elhalasztatott bizonytalan időre.“

— A „Köln. Ztg.“-nak írják, hogy a francia császár csakugyan Compiègneben jő össze a porosz királylyal. A király ugyiltszik jobban szereti a falusi visszavonultságot, mint a nagy városi zajt, mely okvetlenül tüntetésekkel, katonai látványokkal járna stb.

— A belga udvarnak a Habsburgokali rokonsága folytán az állam még mindig nem ismerte el Olaszországot, mindamellett a dipl. összeköttetést nem szakasztja meg vele. A de Lannoy lovag halálával bekövetkező nehézségeknek azzal vették elejét, hogy még annak halála előtt ügynökké nevezték ki az első titkárt. — A „Császár, Róma és Olaszország királya“ című röpirat szerzőjével határozottan Levy Armandot mondják, ki néhány év előtt párisi követjelölt volt. A második legközelebb töle megjelenő, szintén félhivatalos színezett röpirat czime lesz „körlevél a francia püspökökhez“ és sokkal határozottabban van írva az elsőnél.

— Az orosz czár folyó hó 6-án reggel hagyá el Odessát, hogy Beszarábiát látogassa meg.

— Olaszország királya sept. 14-én esti 6 órakor Flórenczbe érkezett. Ricasoli követi utjában.

— Párisban egy Don Juan de Bourbon infans nevében fölveendő kölcsön tárgybani prospectus osztott ki. A „Pays“ a közönséget óva inti ezen pénzügyi mütéltől, mely semmi biztosítékot se nyújt.

— Napoleon hget s Clotilde hgnöt 25-re várják visszaza Párisba amerikai utjokból.

— Portugallia fővárosából Lissabonból írják, hogy a cortes-gyűlés befejeztetett.

— A „Sécle“ írja, hogy az amerikaiak már háromszor tették Garibaldinak az ismert ajánlatot, de ő mindig azt felelte, hogy nem sokára itthon is dolga lesz.

— New-Yorkból sept. 5-ről írják: „Buttler expedíciója bombáztatta és bevétte Ha'terah erődöt. Az őrség fogolylyá tétetett, a szövetségek elfoglaltak 3 hajót, 1000 fegyvert, és 25 ágyut. Buttler Washingtonba visszatérvén, tiszteletére nagyszertű színenade rendeztetett, mely alkalommal ugy nyilatkozott, hogy mihelyt a fagy beáll, a szövetségi sereg del ellen induland. E szakadoktól még 50 hajót foglaltak el. Davis déli elnök ur veszélyesen beteg, sőt már halála híre is keringet, de ez alaptalannak nyilvánítatik.

— Ragusa, sept. 16. Egy fölkelési mozgalom kiütéssel fenyeget. A scutarii török lakosság a keresztény hegyi lakókkal Abdi pasa kormányzó előmozdítását követelik. — Omer pasa sardár tegnap elutazott Gatzkoba, a hadsereghez.

— Milano, sept. 18. A „Perseveranza“-nak Nápolyból sept. 15-ről írják: Pinelli becsatangolta 8000 főnyi rendes katonasággal és nemzetőrökkel a montichioi erődöt s Cipriani bandája bekerítettett. Chiabrera és Longone az Aquila és Teramo közötti hegyekből pusztították ki a fölkelőket.

— Genua, sept. 14. „Dante“ gőzös visszajött Caprerából. Garibaldi visszatámasztotta volna azon neki tett ajánlatot, hogy vállalja el az amerikai hadsereg főparancsnokságát.

— Triest, sept. 15. Konstantinápolyból jelentik: Sándor orosz császár több hétre a Kaukaszba fog menni.
— A lengyel határról, sept. 16. Wilna, Bialistok, Grodno, Brzesc, Litewski és Bielks kerületeket és városokat, Wilna és Grodno helytartóságot és Kowno helytartóságot — a Novo Alexandrower kerület kivételével — mind ostromállapot alá vetette Nazémow főkörmányzó.

Ujabb. A „Lloyd” bécsi levelezője írja sept. 17-ről: Az erdélyi ügyben, utóbbi péntek óta, fel-tűnő csend állott be. Azon nap volt t. i. b. Kemény felőráig tartó kihallgatásán ő felségénél s nyújtotta be lemondását, mely azonban ez óráig még nincs a felség által elfogadva.

— Ugyan azon levelező írja, miként hitelt érdemlő hírszerint gr. Forgách oly jelentékeny részt vett az erdélyi kancellárnak az államministerium elleni küzdelmeiben, hogy ma az ő állása is komolyan ingadoz. A mint jólértesültek állítják, éppen nem tartozik a lehetőségek közé, hogy ő is az erdélyi kancellárral egyszerre, vagy mindjárt utána lemond, vagy — lemondatják.

— Apponyi gr. tíz napi szabadságidőt nyert, mit arra fog használni, hogy családját Frankhonból, a dieppe-i fűrdőből haza hozza.

— A reichsrath alsóházának folyó hó 18-ki ülésében a pénzügyminister a boradót illető interpellációra oly választ adott, hogy ő semmit sem akar octroyálni, hanem az idevonatkozó tervet a ház elé terjeszteni. Prazak interpellációt tett azon helytartósági kibocsátvány iránt, mely a morva kerületi hivatalokhoz intéztetett cseh emissáriusok szemmelartása végett.

— Nagyváradról sürgönyzik e hó 18-ról, hogy Biharmegye, azon nap tartott közgyűlésében, az országgyűlés óvását magáévá tette. Deáknak és Smolának köszönő feliratokat szavazott.

— A horvátországgyűlés sept. 18-ki ülésében a felirati javaslatot külön bizottmányhoz utasítá, mely azt nem elvileg, csak alakjára nézve módosítsa.

— Bosniában az állapotok mind inkább bonyolodnak. A krajnai törökök vonakodnak a vezér parancsait teljesíteni. Egy rendelet, mely újabb basibozukok ujonczozását parancsolta, nagy ingerültséget szült; a törökök gyülekezéseket tartottak s elhatározták, hogy tovább ujonczozásnak fegyverrel is ellenszögölnek. A Krupa-buzimi nahiában 150, egykor menekült rajah az erdőbe vonult s onnan fenyegeti a buzimi és vranogradzi törököket, kik éjjel nappal fegyverben őrzik a helysegeikbe vezető utakat. A rajahk elleni erőszakoskodások naponként szaporodnak s a bosnyák határokról több, a keresztényeken elkövetett kegyetlenkedésekről érkeznek tudósítások.

— Olaszországi tudósítások szerint valósul, hogy Ricasoli új kiegyenlítési tervet küldött Rómába. A piemonti kormány teljes fejedelmi joggal ajánlja fel a pápának Róma város egyrészét, melyben fogna székelni az egész bibornoki karral s minden congregációkkal, melyeknek hivatása, a cath. egyház érdekeit felügyelni és oltalmazni.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T E S E K.

HIVATALOS.

Hirdetmény

(1—3)

(390)
17072 1861.
110

melyszerint az első árverés alkalmával ki nem adott utvám-állomások o. u.

Torda, melynek kikiáltási ára 1010 frt. o. é.

és Felvintz „napjától” számítandó, 3 egymás után következő évekre, vagy az

folyó év november hava 1-ső napjától számítandó, 3 egymás után következő évekre, vagy az 1862-ik és 1863-ik évekre, vagy végre csak a következő 1862-ik évre egyedül, Siebenbürgen Bote idei 138-ik száma hivatalos rovatában folyó év július hava 17-ikéről közhírré tett feltételek mellett, leendő haszonbérbe adhatása végett, folyó év szeptember hava 30-ik napján d. e. egy ujjal árverés és írásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni, mire a vállalkozni kívánók azon megjegyzéssel hivatnak meg, hogy a szóbeli ígéretek vagy írásbeli ajánlatok a kolozsvári ker. pénzügyigazgatóságnál lesznek megteendők, illetőleg benyújtandó, az árverési feltételek pedig minden ker. pénzügyigazgatóságnál megtekinthetők.

Az erdélyi cs. kir. országos pénzügyigazgatóság.

N. Szeben sept. hava 10-kén 1861.

(286)

Hirdetmény.

(1—4)

Brassó vidékén a marhavész nyavalya út-vén ki magát, annak teljes megszűnéséig az országos és heti marha vásárok Brassó vidék minden helysegeibe tiltottak, mi is ezennel közhírré tetetik.

Kolozsvárt Szentmihály hó 16-án 1861.

7495. 1861.

Hirdetmény.

(287) (1—1)

A Csernoviczai cs. kir. országos kormány-nak folyó hó 6-ról 8816 sz. alatt e kir. főkörmányszékhez tett átirata szerint a Moldovába u-ralkodó marhavész tekintetéből, a Moldova felé, a marhákra nézt fennállott 10 napi vesztetidő 20 napra emeltetett fel; mi is ezennel közhírré tetetik.

Kolozsvárt Szentmihály hó 17-én 1861

(283)

Hirdetmény.

(2—3)

A személyi szállítás szabályozására nézve Erdélyben folyó évi október hó 1-től a
a) Szeben—Besztercei,
b) Segesvár — Csik—Mártonfalvi,
c) Brassó — Gyergyószentmiklósi,
d) Torda — Marosvásárhelyi,
szekér-posta vonalakon is — melyeken ugyan már eddig is szállítottak utasok külön postával — fogantathat lép a fennállott cs. k. kereskedelmi ministeriumnak 1854 év September 28-áról kelt

Sz. 668. 1861.

Hirdetés.

October 1-én 1861-ben d. e. 10 órakor, Dézsén, a tanácsi irodában. árverés után haszonbérbe fognak adatni, az 1861-dik év november 1-től az 1864-dik év october végéig eső időre, a város következő haszonvételei, u. m.

1-ször. A borárlási jog	2420 ft 20 kr. o. é. felkiáltási ár mellett.
2-ször. Pálinkaárlási jog	5000 ft — „ „ „ „
3-ször. Hágói hajós malom	697 ft — „ „ „ „
4-szer. Porondi és Dézsakna melletti fogadók	318 ft — „ „ „ „
5-ször. Baromvásári czédula jövedelem	255 ft — „ „ „ „

Ugyanezen alkalommal az 1861-dik év november 1-től az 1862-dik év october utolsó napjáig eső időre, árcsökkenés után, a kevesebbet vállalkozónak ki fog adatni szám szerint 55 utcalámpák világítása 642 ft 50 kr. o. é. felkiáltási ár mellett.

Az árverési feltételek addig is megtekinthetők a tanácsi irodában.

Dézs városa tanácsából sept. 11-kén, 1861.

3114 sz:

Pályázat.

A borszéki cs. k. posta kiadói állomás betöltésére.
Ezen, szolgálati szerződés mellett betöltendő állomás illetékei a fűrdő-szak és a borszéki postaexpeditio hivatalos működése folyamatajára, mely minden évben június 1-től szeptember végéig tart, havonként 10 ft 50 kr. a postakezelő ellenben köteles 200 ft biztosítékot vagy készpénzben vagy 5 %-os államkötelevényekben letenni. A pályázni kívánók tehát kérvényeiket a posta-szolgálatához szükségelt előképzettség, jelenlegi foglalkozásuk, jó magaviseletük és a hazai ügyvelnek tudása iránti bizonyítékkal felszerelve, folyó évi october hó 15-kéig az alólírt cs. k. postaigazgatósághoz intézve beküldeni el ne mulasztják.

Az erdélyi cs. k. postaigazgatóságtól.

N.-Szeben, september 4-én 1861.

(274) (3—3)

NEM HIVATALOS.

(1—3)

Könyv-, szépmű- és papir-kereskedés

m e g n y i t á s .

Alólírt az e folyó év october 1-sőjén **Székely-Udvarhelyt** megnyitandó, a kül- és belföldi irodalom termékeivel, továbbá mindenemű papirosok, író- és rajzeszközök, úti szerek, névnapi és ujévi ajándoki czikkkekkel bőven ellátott

könyv-, szépmű- és papir-kereskedését a t. cz. városi és vidéki közönség figyelmébe és pártolásába teljes tisztelettel ajánlja. — Sz.-Udvarhelyt, sept. 16-án, 1861.

Dobray Nándor.

(289)

Eladó fejős bival

találattik belső-farkasutczában 57. szám alatt.

(282)

Haszonbéri hirdetmény.

A nagy-iklodi birtokosság korcsmárlási joga folyó év october 1-ső napján árverés útján haszonbérbe kiadandó helybeli jegyző Gocs József urnál.

(291)

Ezennel közhírré teszem, hogy mindennemű felhatalmozást a mit fiam **Maurer Albertnek** 20 februarius 1859. esztendő előtt és után a mai napig adtam, megsemitsem.

Keit N. Szeben, september 9. 1861.

G. Tholdy Kristina,
özvegy **Maurer Andrásné.**

(277)

Figyelmeztetésül!

hiányos s szenvedő foguak számára.

Bécsi fogorvos Blau

folyó hó 14-kén **Kolozsvárra** érkezvén, s csak legfeljebb **september 26-káig** fog itt maradni. Kik művészi fogak tévése, vagy bármi más fogorvosi segély végett igénybe kívánnák venni, **naponként 10—1 óráig** a **Diána-fürdő** helyisége épületében a 11. és 12. számú szobában megtalálhatják.

(264)

Stammiller és Karlsteinnál Bécsben megjelent s Kolozsvárt **Stein János**nál kapható:

Hunyadi János halála,

szép nagy kép. — Ára 4 ujfrt.

Magyarországi képek,

12 lap egy füzetbe 12 ujfrt.

Tartalom: 1. Menyegzői vonat. 2. Nemesi udvar. 3. Betyárok. 4. Előfogat. 5. Szérlő. 6. Száraz-malom. 7. Oláh szekér. 8. Falu. 9. Zivatar. 10. Kút. 11. Lóhajtás. 12. Ökör-vonat.

Egyenként is kapható 1 ujfrtért.

Ugyancsak **Stein János** könyvtárusnál

mindig kaphatók **Deák Ferencz** nagy hazafinak az **árvaház** javára kiadott **arcképei**, ugymint:

- 1) **Deák Ferencz** ülve, a természet után rajzolta és köre nyomta Cánzi, térdkép, ára 3 frt
- 2) **Deák Ferencz** mellképe, életnagyságban, ára 4 frt
- 3) **Deák Ferencz** fényképe, ára 1 frt

Országgyűlési arcképcsarnok

(Képviselőházi szónokok.) 18 arckép egy iven.

Ára fehér papíron 2 frt. Chinai papíron 3 frt osztrák ért.